

RS

عملیات علیه حوثی‌ها، تهدیدی برای عربستان سعودی

حملات به حوثی‌ها که اولین مداخله مستقیم ارتش ایالات متحده علیه حوثی‌ها از اکتبر ۲۰۱۶ است، در حال تشدید تنش‌های منطقه‌ای هستند، به شکلی که نزدیک‌ترین متحدان و شرکای عرب واشنگتن در خلیج‌فارس را نگران کرده است. به جز بحرین که در نقش‌های غیرعملیاتی، به این پروژه پیوسته، دیگر اعضای شورای همکاری خلیج[فارس] یا جی‌سی‌سی حاضر به مشارکت نشده‌اند و بیشترشان درباره تشدید تنش از سوی واشنگتن و لندن ابراز نگرانی کرده‌اند، از جمله قطر، کویت و عمان.

اما در میان اعضای جی‌سی‌سی، آن‌که بیشترین نگرانی را درباره تشدید تنش در خلیج عدن، جنوب دریای سرخ و یمن دارد، احتمالاً عربستان سعودی است. اواخر سال گذشته، ریاض از دولت بایدن خواست در واکنش به حملات انصارالله خویشتن‌داری نشان دهد. بعد از شروع حملات ایالات متحده و بریتانیا، وزیر خارجه سعودی خواستار «پرهیز از تشدید تنش» شد و گفت، ریاض اتفاقات را با «نگرانی بسیار» زیر نظر دارد. مهران کامروا، استاد حکمرانی دانشگاه جورج‌تاون در قطر، در گفت‌وگو با رسیانس‌سیبل استیتکرکت توضیح می‌دهد: «این موضع‌گیری نشان‌ه تلاش‌های سعودی‌ها برای تشویق به کاهش تنش‌ها هم‌زمان تضمین منافع دیپلماتیک کوتاه‌مدت و میان‌مدتش است، با ارسال پیام نگرانی‌اش به همه طرف‌های درگیر از جمله ایالات متحده و بریتانیا.» عزیز القاسیان، کارشناس دانشگاه لنکستر در بریتانیا می‌گوید: «سعودی‌ها نگران‌اند و دلیل خوبی هم دارند. نخبگان حاکم در سعودی می‌خواهند از این‌که در میان درگیری‌های منطقه‌ای و بین‌المللی گرفتار شوند، بپرهیزند.» یک نکته این است که سعودی‌ها می‌خواهند آتش‌بس تقریباً دوساله‌شان با حوثی‌ها حفظ شود. این پادشاهی همچنین مصمم است تضمین کند، تنش‌زدایی عربستان و ایران که سال گذشته عمان، عراق و چین میانجی‌اش بودند، در مسیر خود بماند. دیدگاه ریاض این است که مداخله نظامی ایالات متحده و بریتانیا در یمن، تهدیدی است که هر دوی این منافع را تهدید می‌کند. کامروا می‌گوید دغدغه سعودی‌ها این است که ایمن مداخله، «ایران و حوثی‌ها را به هم نزدیک‌تر می‌کند و ایران مستقیماً در [عملیات] حوثی‌ها درگیر می‌شود. با حمله به یمن، ایالات متحده و بریتانیا همین حالا هم تنش‌های غزه را فراتر از فلسطین بالا برده‌اند. عربستان سعودی مایل خواهد بود هر کاری می‌تواند بکند تا تشدید بیشتر تنش‌ها را مهار کند، از آن‌جا که این تشدید تنش ممکن است به درون مرزهای خودهای سرریز کند و منتج به رادیکال شدن حساسیت‌های سیاسی داخل این کشور شود.» در نهایت،باحضور ولیعهدمحمدبن‌سلمان، حاکمیت سعودی می‌خواهد اولویت را به پروژه «ویژن ۲۰۳۰» بدهد. موفقیت این پروژه مستلزم ثبات در عربستان سعودی وهمسایگانش است.

در شرایطی که «ننوم» ابرشهر آینده گرایانه‌اش و دیگر پروژه‌های «ویژن ۲۰۳۰» در طول خط ساحلی دریای سرخ هستند، مقامات ریاض عمیقاً نگران این هستند که جنگ غزه، حملات حوثی‌ها و واکنش ایالات متحده و بریتانیا ممکن است این پهنه آبی و قلمرو اطرافش را دچار بی‌ثباتی کند. تشدید بیشتر تنش‌ها از سوی هر کدام از طرف‌ها، سناریویی است که سعودی‌ها می‌خواهند به هر قیمت از آن اجتناب کنند.

برای تضمین این‌که انصارالله حملاتش را علیه عربستان سعودی ادامه ندهد، ریاض تلاش کرده از حملات نظامی این ماه ایالات متحده و بریتانیا در یمن فاصله بگیرد؛ اما با توجه به مشارکت‌نامه در این حملات، گرچه حداقلی هم باشد و نیز با توجه به عادی‌سازی روابطش با اسرائیل، احتمال این‌را نمی‌شود نادیده گرفت که حوثی‌ها با هدف گرفتن ناوگان پنجم نیروی دریایی آمریکا واکنش نشان دهند؛ ناوگانی که در بحرین مستقر است. با توجه به میزان اولویت حفاظت از امنیت ملی بحرین عربستان و دیگر اعضای جی‌سی‌سی، چنین سناریویی، خطر آسیب جدی به منافع ریاض را دارد.

چنان‌که کامروا می‌گوید، هدف گرفتن منافع ایالات متحده در شبه‌جزیره عرب توسط حوثی‌ها یا «گروه‌های کوچک پراکنده درون‌شان» می‌تواند «تحولی بسیار خطرناک» باشد و «شعله‌ورشدن آتش بزرگی که مهارش سخت خواهد بود.»

بین‌الملل

یاسمن طاهریان

خبرنگار گروه بین‌الملل

ساعت ۲:۱۵ صبح شانزدهم اکتبر بود که بنیامین نتانیاهو تلاش می‌کرد دستگاه زیراکس را راه‌اندازی کند. ۶ طبقه زیر زمین در پناهگاهی در تل‌آویو که کابینه جنگ اسرائیل، جنگ علیه حماس را هدایت می‌کرد، آنتونی بلینکن، وزیر امور خارجه آمریکا منتظر بود تا برگه‌ای که نتایج مذاکراتی ۹ساعته با نخست‌وزیر اسرائیل روی آن نوشته شده بود، به‌دستش برسد. حتی مشاوران بلینکن با کمبود خواب شدید هیچ ایده‌ای نداشتند که این دو مرد پشت درهای بسته بر سر چه چیزهایی توافق کردند. کمتر از ۲۴ ساعت قبل از آن، بلینکن به قاهره رفته بود و پس از سفر به ۶ کشور در سراسر خاورمیانه، آماده بود به واشنگتن بازگردد. این دیدار با نمایشی از حمایت آمریکا از اسرائیل پس از حمله‌شاید حماس در هفتم اکتبر و مذاکرات با متحدان عربی آغاز شد.

اما با تشدید کمپین بمباران اسرائیل در غزه، بلینکن تصمیم گرفت مسیر خود را ۱۸۰ درجه تغییر دهد. با قطع دسترسی غزه به آب، غذا، دارو و سوخت این باریکه به‌سمت بحرانی پشردستانه در حال حرکت بود. بلینکن پس از بازگشت به اسرائیل، نتانیاهو را از خشم رهبران منطقه‌ای باخبر کرد و او را تشویق کرد تا اجازه دهد کمک‌ها به غزه وارد شوند.

در جلسه‌ای پرتنش که آژیر حمله هوایی آن را قطع می‌کرد، نتانیاهو لجاجت شده بود. به گفته یک مقام ارشد دولت آمریکا، اسرائیل «یک قطره آب، حتی ذره‌ای سوخت» از آن سوی مرز را تحمل نمی‌کند. با تاریک شدن هوا، بلینکن و مشاورانش از «کریا»، نسخه نتانگون اسرائیل به‌سمت مرکز فرماندهی زیرزمینی پشت‌سر نتانیاهو رفتند. آنها در اتاقی کوچک بدون آنتن موبایل اطراف ۲ لپ‌تاب و یک چاپگر بی‌سیم جمع شدند و تیم آمریکایی در اتاق کناری طرح‌های پیشنهادی خود را با کابینه اسرائیل رد و بدل کردند. بعضی هایشان با دست‌نوشته ویرایش‌شده نتانیاهو برگشتند. در نهایت، نخست‌وزیر اسرائیل و دیپلمات عالی مقام است اسرائیل به عملیات خود برای نابودی حماس ادامه دهد، باید اجازه می‌داد کمک‌ها به‌دست غیرنظامیان برسد. او همچنین درباره موضوعی مهم شفاف‌سازی کرد: سفر جو بایدن، رئیس‌جمهور آمریکا که احتمال آن به رسانه‌های اسرائیلی فاش شده بود اما هنوز رسمی نشده بود. دیدار بایدن نشان‌دهنده اقدام مهمی از حمایت و اهرمی قابل توجه بود. ساعت ۳ صبح، بلینکن جلوی دوربین‌ها رفت تا اعلام کند بایدن دو روز دیگر به اسرائیل می‌آید تا بر «تعهد آهنین» خود به امنیت این کشور مجدداً تأکید کند و دیگر اینکه اسرائیل موافقت کرده تا مواد غذایی و تجهیزات پزشکی به دست غیرنظامیان غزه برسد. ۵ روز بعد، اولین سری از کمک‌ها شامل ۲۰ کامیون وارد غزه شدند. بلینکن در گفت‌وگویی با مجله تایم در اواخر دسامبر که در دفتر خود در وزارت خارجه که دیوارهای چوبی دارد، انجام شد، می‌گوید: «در نهایت منطق چیره شد.» صدایش پس از آخرین سفر کوتاه‌مدت و روی دور تندش گرفته بود. مذاکرات ماراتنی از این دست حالا به موضوعی عادی برای بلینکن تبدیل شده‌اند. در سه ماه گذشته، وزیر امور خارجه آمریکا سردمدار تلاش‌های دولت آمریکا برای متقاعد کردن مقامات اسرائیلی بوده تا خویشتن‌داری کنند اما هم‌زمان در مآل‌عام از جنگی حمایت کرده که به گفته مقامات غزه بیش از ۲۲هزار فلسطینی در آن کشته شده‌اند. دستاوردهای بلینکن به‌خاطر حجم ویرانی‌ای که به بار آمده، کم‌اهمیت‌نشان داده شده‌اند. مثلاً روزوبیش از ۱۰۰ کامیون حاوی کمک‌های بشردوستانه در یک روز به غزه، آزادی ۴ گروگان آمریکایی، وقفه بشردوستانه ۴ ساعته. بلینکن می‌گوید: «آمار کافی از آنچه مورد نیاز است، نداریم. اما باید از یک‌جا شروع کرد.» این موضوع سنجش احتمالاً ناخوشایندی برای قدرت آمریکا در سال ۲۰۲۴ است. بلینکن وعده داد تا پس از هر چومرچ‌های سال‌های ترامپ رهبری آمریکایی را به‌صحن جهانی برگرداند. اما دوران تصدی او به‌واسطه شواهدی از محدودیت‌های این سمت تعریف شده است: خروج فاجعه‌بار آمریکا از افغانستان، بن‌بست جنگ در اوکراین، چالش بزرگ و تعیین‌کننده قرن از رشد ظهور چین، درگیری در غزه که وقوع آتش‌بزرگتر منطقه‌ای را تهدید می‌کند که هم‌زمان حزب دموکرات را دودسته کرده، چشم‌اندازهای انتخاب دوباره بایدن را کاهش داده است.

همه چیز به بلینکن بستگی دارد

سوالی که وجود دارد این است که آیا ایالات متحده همچنان توانایی هدایت جهانی را دارد که روزبه‌روز خطرناک‌تر می‌شود. علاوه بر بایدن، پاسخ این سوال به بلینکن برمی‌گردد. بلینکن از اکتبر ۴ بار به خاورمیانه سفر کرده است. وزیر امور خارجه ۶۱ساله دیدارهایی در کاخ‌های پادشاهی، مقرهای نظامی، ویلاها، لانژهای فرودگاه‌ها و پناهگاه‌ها برگزار کرده است. رهبران کشورهای عربی از بغل کردن او امتناع کرده‌اند، به او درس‌های تاریخی داده‌اند و او را شش‌ماه‌روز منتظر نگه داشته‌اند. اسرائیلی‌ها در انتظار عمومی خلاف‌گفته‌های او حرف زدند. حتی مقامات نزدیک به بلینکن پذیرفته‌اند که جایگاه آمریکا توجیه‌ناپذیر شده است: آمریکا از اسرائیل در خواست می‌کند که برای محافظت از غیرنظامیان فلسطینی اقدامات بیشتری انجام دهد در حالی که حمایت خود را از اسرائیلی‌ها جار می‌زند.

اما در گفت‌وگو با بیش از ۱۰ نفر از دیپلمات‌ها و مقامات ارشد پیشین و کنونی آمریکا، اکثراً استدلال می‌کنند که رویکرد پائت‌ات وزیر امور خارجه پیش‌بینی اطمینان‌بخشی از رهبری آمریکا در لحظه‌ای خطرناک است. «تام نایدز» که تا ماه جولای سفیر آمریکا

عکس: AP

دیپلمات کارنامه

سیاست خارجی به سه

آیا ایالات متحده همچنان توانایی هدایت جه

در اسرائیل بود، می‌گوید: «او فردی درست در زمان درست است. من در آن اتاق‌ها با او و بی‌بی‌نسیسته‌ام. تونی مرد خوبی است، اما با او شوخی نکنید.» نسل‌هاست که هم‌تایان آمریکا هم‌زمان هم از قدرتش ناراضی بوده‌اند و هم به‌دنبال نزدیکی به آمریکا بوده‌اند. حتی حالا، به اعتبار آمریکا که در خارج از کشور آسیب وارد شده و دموکراسی‌اش در داخل تحت‌فشار قرار گرفته است، متحدان آمریکا از این کشور می‌خواهند تا مشکلات جهانی مثل پاندمی‌ها، هوش مصنوعی و تغییر اقلیم را هدایت کند.

جان کری، وزیر امور خارجه پیشین می‌گوید: «جهان متفاوتی شده است. این جهان چندقطبی‌تر شده است. این به‌معنای دیپلماسی بیشتر است و تونی برای انجام آن بسیار مناسب است.» اما جهان به‌نظر برای آزمایش این گزاره مشتاق است، مخصوصاً در خاورمیانه. صبح روز هفتم اکتبر، بلینکن ۵ صبح در خانه‌اش در حومه ویرجینیا بیدار شد. رئیس‌دفترش پشت تلفن بود و خبر می‌داد که حمله غافلگیرانه‌ای در اسرائیل رخ داده است. هزاران موشک و مبرازان حماس از مرز رد شده‌اند. بلینکن می‌گوید، در ۳۰ سالی که در دولت بوده فکر نمی‌کند خشونت‌ی از این دست دیده باشد. پنج روز بعد، بلینکن به تل‌آویو رسید و پیامی از حمایت بی‌شائبه‌ای را با خود آورد. او در حالی‌که در کنار نتانیاهو ایستاده بود، قول داد: «ما همیشه در کنار شما هستیم. این لحظه شفافیت اخلاقی است.» غم و قدرانی که از سوی اسرائیلی‌ها دیده شد، فوق‌العاده بود. بلینکن در دیدار با مقامات عکس‌هایی از قربانی‌ها را دید: نوزادی که به سرش گلوله اصابت کرده بود، نوزاد دیگری که بدنش سوخته بود.

سفر دوروزه، هفت روز طول کشید. بلینکن به سراسر منطقه سفر کرد، در اردن، قطر، بحرین، عربستان سعودی، امارات متحده عربی و مصر توقف داشت. او به رهبران کشورهای عربی که موافقت کرده بودند کانال‌های دیپلماتیک را به‌منظور جلوگیری از تشدید فجایع باز گذارند، می‌گوید، روابط با حماس دیگر مثل قبل نیست. همانطور که هیئت همراه آمریکایی وارد جلسات شدند، افسران امنیتی به‌جای کت و شلوار زره به‌تن کرده بودند. آژیرهای حملات هوایی، کارکنان را به‌سرعت به سمت پناهنگاه روانه کرد. در آخر، بلینکن با این حس برگشت که آمریکا دستاورد قاطعی داشته است. او می‌گوید: «هیچ‌وقت شبیه روشن خاموش کردن چراغ نیست. همیشه یک روند است. همیشه فاصله‌ای بین رسیدن به هدف و دیدن درک واقعی وجود دارد.» در اوایل نوامبر در دومین سفر بلینکن به منطقه، فضا تغییر کرده بود. اسرائیل کمپین هوایی و زمینی به غزه را انجام داده بود. تصاویر ویرانی‌ها و افزایش شمار تلفات غیرنظامیان، منجر به وقوع تظاهرات‌های بزرگی در سراسر جهان شده بود. اسرائیلی‌ها می‌توانستند بگویند که مقامات آمریکایی فشار را احساس کرده بودند. مایکل اورن، سفیر پیشین اسرائیل

در آمریکا می‌گوید، استراتژی این بود که مشکلات بشردوستانه‌تا جایی که امکان دارد به آمریکایی‌ها سپرده شود: «دیدگاه این بود که بایدن به فضا و زمان نیاز دارد چون از سوی حزب خودش فشارهایی را احساس می‌کند.» اگر رویکرد اینگونه بود که هیچ‌وقت نشان داده نشد. نتانیاهو از درخواست‌های آمریکایی‌ها سرپیچی می‌کرد و در مواضع عمومی‌اش درحالی‌که «گنبد آهنین دیپلماتیک» حمایت آمریکا را به‌رخ می‌کشید، متناقض عمل می‌کرد.

یکی از مقامات ارشد دولت بایدن می‌گوید: «اما برای تسلا‌ی اسرائیل آنجا بودیم تا از دوستی در طغیان غم و اندوه حمایت کنیم که رسیدیم به مکالمات بسیار سخت و آنها را به مذاکرات واقعاً سختی مرتب تشویق کردیم و تشویق کردیم و تشویق کردیم.» به گفته آرون دیوید میلر، مشاور دیرینه امور خاورمیانه وزرای امور خارجه چه از حزب جمهوری خواه و چه از حزب دموکرات، بلینکن و رئیس‌اش بین پدوبدتر باید انتخاب می‌کردند. درحالی‌که بایدن تعهد شخصی به اسرائیل دارد اما او و نتانیاهو از یکدیگر خوش‌شان نمی‌آید. نتانیاهو بارها دولت اوپاما را تخریب کرده بود اما به گفته میلر، بایدن می‌داند که جدال با نخست‌وزیر اسرائیل هیچ‌وقت نتیجه خوبی ندارد: «می‌تواند از لحاظ سیاسی هزینه‌بسر و معمولاً زبان‌بخش باشد.» پیام عمومی بلینکن در طول زمان تغییر کرد. او نسبت به قربانیان فلسطینی ابراز همدردی و به‌شکاف بین تمایل اظهارشده اسرائیل بر محافظت از غیرنظامیان و آنچه روی زمین رخ می‌داد، اشاره کرد. او در نشست مطبوعاتی در ۴ نوامبر می‌گوید: «وقتی که پسر یا دختری فلسطینی را می‌بینم که از زیر آوار ساختمانی بیرون می‌آید، بسیار تحت تأثیر قرار می‌گیرم. من تصویر چپه‌های خودم را در صورت‌هایشان می‌بینم.»

از بین رفتن زحمت ۳۰ ساله

به گفته یکی از مقامات ارشد دولت، همان روز بلینکن که در هتل سن‌ریچس در امان روی صندلی سفید چرخ‌ران نشسته بود، اخبار تکان‌دهنده‌ای را از هم‌تایان عربی خود شنید. آنها به آمریکا هشدار دادند که دارد زحمت ۳۰ساله‌ای را از بین می‌برد و این احساس را ایجاد می‌کند که اسرائیل بالاتر از قانون است. ایمن صفادی، وزیر امور خارجه اردن، یکی از نزدیک‌ترین متحدان منطقه‌ای آمریکا به بلینکن گفت، اسرائیل مرتکب جنایات جنگی شده است. صفادی می‌گوید: «اگر می‌خواهید به اسرائیل کمک کنید، به هر طریق کمک کنید اما با صحبت نکردن علیه این جنگ دیوانه‌وار کمکی نمی‌کنید.» این درگیری آزمایشی برای نفوذ آمریکاست و بلینکن. در مواجهه با تلاش دیپلماتیک آمریکا، وزیر امور خارجه خود را مقصر آنچه منتقدان افراط و تفریط اسرائیلی می‌دانند، معرفی می‌کند.

در جریان سفر بلینکن به شهر رام‌الله در کرانه‌باختری، معترضان